COMISIA
EUROPEANĂ

Bruxelles, 21.4.2022
COM(2022) 173 final

RAPORT AL COMISIEI CĂTRE CONSILIU ȘI PARLAMENTUL EUROPEAN

privind progresele înregistrate la punerea în aplicare a Directivei 2009/71/Euratom de instituire a unui cadru comunitar pentru securitatea nucleară a instalațiilor nucleare, modificată prin Directiva 2014/87/Euratom

{SWD(2022) 107 final}

I. INTRODUCERE

Directiva 2009/71/Euratom a Consiliului de instituire a unui cadru comunitar pentru securitatea nucleară a instalațiilor nucleare[1] a reprezentat un pas important în direcția realizării unui cadru obligatoriu din punct de vedere juridic pentru securitatea nucleară în Uniunea Europeană.

În urma accidentului nuclear de la Fukushima din 2011, *Directiva 2014/87/Euratom a Consiliului de modificare a Directivei 2009/71/Euratom a Consiliului*[2] (Directiva din 2009, astfel cum a fost modificată în 2014, este denumită în continuare „directiva") a consolidat cadrul juridic al UE în materie de securitate nucleară ca răspuns la mandatul acordat de Consiliul European[3]. Aceasta a consolidat dispozițiile existente și a introdus cerințe noi, punând accentul pe **independența în materie de reglementare** și pe un **obiectiv de securitate nucleară** la nivel înalt în cadrul UE, care vizează:

- consolidarea **competențelor și a independenței autorităților de reglementare competente**[4], de exemplu prin dispoziții privind resursele umane și financiare adecvate sau prevenirea și soluționarea conflictelor de interese;
- **prevenirea accidentelor** și, în cazul în care au loc accidente, atenuarea consecințelor acestora și **evitarea eliberărilor timpurii și masive de efluenți radioactivi**.

În plus, modificările se referă, de asemenea, la:

- creșterea **transparenței** prin furnizarea de informații publice de la autoritățile de reglementare și titularii de autorizație[5] cu privire la condiții normale de operare, incidente și accidente, precum și consolidarea cooperării între autoritățile de reglementare;
- oferirea de oportunități pentru **participarea publicului** la procesul decizional legat de autorizarea instalațiilor nucleare;
- punerea în aplicare a obiectivului de securitate nucleară prin intermediul **apărării în adâncime** și prin măsuri de promovare și consolidare a unei **culturi de securitate nucleară** eficace;
- efectuarea unei **evaluări inițiale specifice fiecărei instalații**, completată de **revizuiri periodice ale securității nucleare** (RPSN), cel puțin o dată la zece ani;
- adoptarea unor cerințe specifice pentru **gestionarea accidentelor** și **pregătirea și intervenția pe amplasament în situații de urgență** (*emergency preparedness and response* – EP&R);
- instituirea unui sistem european de **evaluări tematice *inter pares*** (*Topical Peer Reviews* – TPR) efectuate cel puțin o dată la șase ani.

---

1 JO L 172, 2.7.2009, p. 18-22. Directiva privind securitatea nucleară a fost adoptată în temeiul capitolului 3 „Protecția sănătății" din Tratatul Euratom, cu scopul de a contribui la protecția sănătății lucrătorilor și a populației împotriva pericolelor prezentate de radiațiile ionizante.

2 Directiva Consiliului din 8 iulie 2014 de modificare a Directivei 2009/71/Euratom de instituire a unui cadru comunitar pentru securitatea nucleară a instalațiilor nucleare, JO L 219, 25.7.2014, p. 42-52.

3 Concluziile Consiliului European (24/25 martie 2011), EUCO 10 1/11.

4 Denumite în raport „autorități de reglementare".

5 Denumiți în raport „entități autorizate".

Directiva impunea statelor membre să prezinte Comisiei cea de a doua și ultima rundă de rapoarte naționale până la 22 iulie 2020; toate statele membre au respectat această obligație până la sfârșitul anului 2020[6]. Acest al doilea raport privind progresele înregistrate adresat Consiliului și Parlamentului European este adoptat de Comisie în temeiul articolului 9 alineatul (2) din directivă.

Acest al doilea raport privind progresele înregistrate[7], redactat după mai mult de zece ani de la accidentul nuclear de la Fukushima, recunoaște progresele înregistrate de statele membre în ceea ce privește punerea în aplicare a directivei. În același timp, acesta identifică domeniile în care schimbarea radicală a cadrului de reglementare și a practicii, prevăzută de directivă, nu a fost încă realizată pe deplin. Sunt de dorit îmbunătățiri suplimentare în aceste domenii și, în acest sens, prezentul raport pune la dispoziție o serie de observații adresate statelor membre (secțiunile II și III privind guvernanța securității nucleare și, respectiv, securitatea nucleară a instalațiilor nucleare), care rezultă din bunele practici și provocările identificate în evaluare și corespund domeniilor tematice[8] ale directivei, ținând seama în mod adecvat de particularitățile naționale[9]. Ținând seama de aceste observații, raportul formulează recomandări-cheie specifice (secțiunea IV privind concluziile și calea de urmat) în cazurile în care pot fi desfășurate acțiuni viitoare la nivelul UE în vederea îmbunătățirii continue a securității nucleare în UE.

Raportul se bazează în principal pe evaluarea realizată de serviciile Comisiei cu privire la rapoartele naționale din 2020. Cu toate acestea, pentru a asigura o imagine de ansamblu a securității nucleare în UE, raportul ia în considerare, de asemenea, surse suplimentare, în special măsurile naționale luate de statele membre pentru transpunerea directivei; rezultatele evaluărilor cuprinzătoare ale riscurilor și securității („teste de rezistență în cadrul UE”) la nivelul centralelor nucleare din UE[10] și ale primei TPR[11]; constatările evaluărilor *inter pares* internaționale; probleme ridicate de cetățenii UE și de alte instituții ale UE prin intermediul plângerilor, al petițiilor și al întrebărilor; rezultatele studiilor comandate.

Raportul este însoțit și sprijinit de un document de lucru al serviciilor Comisiei. Acesta precizează mai în detaliu evaluările tematice ale abordărilor naționale efectuate (și sintetizate în raport) și oferă o imagine de ansamblu a tipurilor de instalații nucleare, astfel cum au fost raportate de statele membre.

II. GUVERNANȚA SECURITĂȚII NUCLEARE (articolele 4, 5, 7 și 8 din directivă)

6 https://ec.europa.eu/energy/topics/nuclear-energy/nuclear-safety_en.

7 Primul raport al Comisiei privind progresele înregistrate în punerea în aplicare a directivei din 2009 a fost publicat în 2015 (COM/2015/0573 final).

8 Numerotarea articolelor din versiunea consolidată a Directivei privind securitatea nucleară (Directiva din 2009, astfel cum a fost modificată în 2014) este utilizată în întregul raport.

9 În ceea ce privește statele membre care nu dețin instalații nucleare, având în vedere că obligațiile de transpunere și punere în aplicare a articolelor 6, 8a, 8b, 8c și 8d din directivă nu li se aplică, informațiile privind articolele de mai sus, dacă sunt incluse în mod voluntar în rapoartele lor, nu au fost reflectate în evaluarea globală.

10 http://www.ensreg.eu/EU-Stress-Tests.

11 https://www.ensreg.eu/eu-topical-peer-reviews

2.1. CADRUL LEGISLATIV, DE REGLEMENTARE ȘI ORGANIZAȚIONAL (articolul 4)

Toate statele membre au instituit **cadre naționale** pentru a desfășura activitățile reglementate de directivă, al căror domeniu de aplicare și nivel de detaliere variază semnificativ în funcție de profilurile nucleare naționale.

O analiză a **alocării responsabilităților** arată că, în timp ce o singură autoritate de reglementare concentrează competențele în materie de securitate nucleară în majoritatea statelor membre, în alte state membre competențele de reglementare de bază (elaborarea de norme, autorizarea, evaluarea, inspecția și punerea în aplicare) sunt partajate de mai multe entități. În plus, autoritățile de reglementare lucrează în **coordonare** cu ministerele și cu alte autorități și cooperează cu autoritățile regionale sau locale. Cu toate acestea, alocarea clară a responsabilităților în materie de securitate nucleară între diferitele organisme naționale nu este pe deplin evidentă în unele rapoarte naționale.

Statele membre au **cerințe naționale în materie de securitate nucleară** fie de sine stătătoare, fie legate de dispozițiile privind protecția radiologică. În majoritatea cazurilor, aceste cerințe sunt încorporate în acte obligatorii din punct de vedere juridic, în timp ce instrumentele ulterioare fără caracter juridic obligatoriu (de exemplu, recomandări, orientări) joacă, de obicei, un rol în furnizarea de detalii suplimentare și de orientări privind punerea în aplicare. În general, aceste cerințe vizează toate etapele ciclului de viață al instalațiilor nucleare, astfel cum se prevede în directivă.

Toate statele membre au instituit **sisteme de autorizare**, iar operarea instalațiilor nucleare fără autorizație este interzisă. Procesele de autorizare variază de la o țară la alta, principalele diferențe vizând rolul autorității de reglementare, tipurile de documente necesare pentru depunerea cererii și etapele ciclului de viață acoperite de autorizație (autorizații). Sunt descrise, de asemenea, procedurile pentru modificarea și reînnoirea autorizațiilor.

Statele membre dispun de sisteme de **control reglementar**, efectuate de autoritățile de reglementare în mod constant, susținute de proceduri, strategii, planuri și mecanisme de monitorizare. Această monitorizare este sprijinită de mecanisme de **asigurare a aplicării normelor** care abordează încălcările identificate. Pe lângă autoritățile de reglementare, pot fi implicate și alte organisme de asigurare a aplicării legii. În ceea ce privește sancțiunile, majoritatea statelor membre urmează o abordare graduală, care variază de la emiterea unui avertisment la suspendarea sau revocarea autorizației sau chiar la amenzi ori sancțiuni penale, în funcție de gravitatea încălcării.

Observații

- *În cazul în care mai multe autorități sunt implicate în punerea în aplicare și asigurarea respectării cerințelor directivei, o alocare clară, simplificată și bine documentată a responsabilităților ar spori claritatea modului în care sunt împărțite sarcinile pentru a se evita orice omisiuni sau suprapuneri nejustificate.*
- *O colaborare consolidată între autoritățile de reglementare cu privire la practicile de autorizare, deși nu este prevăzută în mod explicit de directivă, ar putea aduce beneficii tuturor prin identificarea potențialelor elemente comune pentru a promova consecvența și utilizarea optimă a resurselor.*

2.2. AUTORITATEA DE REGLEMENTARE COMPETENTĂ (articolul 5)

O autoritate de reglementare puternică, cu independență efectivă față de influența nejustificată în procesul decizional de reglementare, este o cerință fundamentală pentru atingerea unui nivel ridicat de securitate nucleară. Directiva prevede ca independența în materie de reglementare să fie asigurată prin separarea funcțională, absența instrucțiunilor externe, decizii solide și transparente, resurse financiare și umane adecvate și evitarea conflictelor de interese.

Statutul juridic și structura autorităților de reglementare diferă de la un stat membru la altul, fiind identificate trei sisteme organizaționale principale, și anume autoritățile de reglementare ca autorități independente cu personalitate juridică și canalele de raportare către guvern/președinte/prim-ministru, autorități de reglementare ca autorități independente supravegheate de un minister care nu se ocupă de promovarea sau utilizarea energiei nucleare și autorități de reglementare ca parte integrantă a unui minister care nu se ocupă de promovarea sau utilizarea energiei nucleare, care au un mandat precis și responsabilități distincte. Din cele de mai sus rezultă că acele state membre care au optat pentru primul sistem au beneficiat nu numai de **separarea funcțională**, ci și de separarea juridică de orice altă structură guvernamentală.

Absența instrucțiunilor rezultă fie din interdicții exprese în acest sens, fie, implicit, din arhitectura generală de reglementare.

Deciziile de reglementare se bazează pe dispoziții privind securitatea nucleară care încorporează cerințe internaționale și europene, precum și pe învățămintele desprinse din experiența de operare. Transparența este asigurată printr-o gamă largă de instrumente de comunicare, cum ar fi site-urile web, rapoarte anuale de activitate, publicarea de documente legate de securitate, cum ar fi decizii de reglementare și rapoarte de inspecție, rețelele de socializare, comunicate de presă, reuniuni cu părțile interesate, inclusiv cu autoritățile locale, și consultările publice.

În ceea ce privește **resursele financiare** ale autorităților de reglementare, sunt identificate două modele principale de finanțare, care se bazează fie pe bugetul de stat, fie pe o combinație de fonduri bugetare și recuperarea costurilor suportate de la operatori. Implicarea autorităților de reglementare are loc, în principal, în faza de planificare a nevoilor și în execuția autonomă a fondurilor alocate. Majoritatea statelor membre se bazează pe procedurile bugetare naționale generale. Uneori sunt specificate posibilități de a solicita resurse suplimentare sau clauze de flexibilitate. Transparența cheltuielilor bugetare, prin publicarea rapoartelor anuale sau a concluziilor auditului, este raportată în unele cazuri. Cu toate acestea, doar câteva state membre stabilesc dispoziții specifice care impun ca resursele financiare alocate să fie adecvate pentru îndeplinirea sarcinilor de reglementare. Prin urmare, este necesar să se monitorizeze în continuare acest aspect pentru a se asigura punerea în aplicare eficace a dispozițiilor directivei.

În ceea ce privește **resursele umane** ale autorităților de reglementare, acestea joacă, în general, un rol esențial în evaluarea propriilor nevoi și, dacă este necesar, în solicitarea de resurse suplimentare. În ceea ce privește calificările personalului, au putut fi identificate mai multe tendințe comune, cum ar fi condițiile de educație și de expertiză la recrutare, formarea inițială pentru nou-veniți și formarea continuă bazată pe o combinație de surse interne și externe. În mod obișnuit, expertiza externă este utilizată pentru a sprijini deciziile de reglementare. Mai multe state membre evidențiază că le este greu să atragă și să păstreze personal în număr suficient și/sau personal calificat. La fel ca în cazul resurselor financiare, cerințele conform cărora autoritățile de reglementare ar trebui să dispună de personal

suficient, calificat și instruit în mod corespunzător, ar putea fi specificate mai bine în unele state membre și, prin urmare, punerea lor în aplicare justifică o monitorizare suplimentară. Promovarea unei atractivități sporite a condițiilor de angajare în cadrul autorităților de reglementare ar putea îmbunătăți situația în ceea ce privește recrutarea și păstrarea personalului cu calificări și expertiză la un nivel adecvat.

Statele membre au, în general, norme privind prevenirea și soluționarea **conflictelor de interese** incluse în măsurile-cadru generale pentru toți funcționarii publici. Deși multe state membre au adoptat cerințe mai specifice aplicabile autorităților de reglementare, forța juridică și nivelul de detaliere al acestor cerințe variază. În special, situațiile de rotație a personalului cu responsabilități executive între industria nucleară și autoritățile de reglementare, precum și utilizarea expertizei externe nu sunt adesea abordate în mod specific de normele specifice.

Diseminarea **informațiilor** legate de securitatea nucleară de către autoritățile de reglementare fără autorizare din partea altor organisme fie este precizată în mod explicit în legislația națională, fie poate fi dedusă din structura instituțională.

În ceea ce privește principalele lor **atribuții de reglementare**, autoritățile de reglementare sunt implicate, într-o măsură diferită, în formularea cerințelor naționale în materie de securitate nucleară, în funcție de arhitectura sistemului juridic național. Autoritățile de reglementare sunt responsabile de supravegherea punerii în aplicare a acestor cerințe pe teren, prin exercitarea competențelor lor de a efectua evaluări de reglementare și de a lua măsuri de asigurare a aplicării normelor.

<u>Observații</u>

- *Autoritățile de reglementare, în calitate de entități juridice de sine stătătoare, separate din punct de vedere juridic de orice alte organisme publice sau private, acolo unde nu este cazul încă, ar reprezenta un pas suplimentar în consolidarea independenței în materie de reglementare.*
- *Dispoziții juridice specifice, care impun ca autoritățile de reglementare să dispună de resurse financiare și umane adecvate și dedicate (pentru acestea din urmă, atât în ceea ce privește numărul, cât și calificările), susținute de mecanisme, criterii și proceduri eficace, ar putea să le consolideze capacitățile de reglementare. Astfel de măsuri ar putea fi consolidate și mai mult prin mecanisme de flexibilitate care să le permită autorităților de reglementare să primească resurse suplimentare în cazul unui volum de muncă suplimentar sau din cauza unor circumstanțe neprevăzute, cum ar fi răspunsul la evenimente de securitate nucleară sau la urgențe nenucleare.*
- *Cerințe juridice clare care să definească condițiile, procedurile și motivele numirii, suspendării și demiterii persoanelor cu responsabilități executive în cadrul autorităților de reglementare ar putea spori transparența și independența autorităților de reglementare.*

  Numirea persoanelor cu responsabilități executive din cadrul autorităților de reglementare în calitate de reprezentanți în cadrul organelor de conducere sau de supraveghere ale entităților autorizate ar putea fi reanalizată; dacă sunt menținute, aceste abordări ar putea beneficia de un set specific de norme care să reglementeze conflictele de interese.
- *Normele și procedurile specifice privind conflictele de interese, adaptate la autoritățile de reglementare, cum ar fi abordarea rotației personalului cu responsabilități executive între industria nucleară și autoritățile de reglementare*

(ambele direcții) și utilizarea expertizei externe, ar putea contribui la consolidarea autonomiei și a responsabilității autorităților de reglementare în procesul decizional.

2.3. EXPERTIZA ŞI APTITUDINILE ÎN MATERIE DE SECURITATE NUCLEARĂ (articolul 7)

Statele membre stabilesc cerințe privind **educația și formarea**, în special pentru autoritățile de reglementare și pentru entitățile autorizate (inclusiv contractanții și subcontractanții) prin programe de formare interne, naționale și internaționale; acestea includ pregătirea și intervenția pe amplasament în situații de urgență (EP&R). O serie de state membre subliniază provocarea creată de îmbătrânirea și pensionarea forței de muncă actuale din domeniul nuclear, precum și dificultățile recrutării de noi membri de personal; se caută soluții pentru această situație, inclusiv parteneriate public-privat și elaborarea de programe universitare.

Observație

- *În contextul îmbătrânirii forței de muncă în domeniul nuclear, punerea în aplicare a unei planificări sistematice pe termen lung a resurselor umane, bazată pe o evaluare a nevoilor actuale și viitoare ale programului nuclear, sprijinită de activități de păstrare și atragere de noi talente, precum și de parteneriate în materie de educație și formare, ar fi de natură să contribuie la păstrarea și la transferul de cunoștințe legate de securitatea nucleară.*

2.4. TRANSPARENȚA (articolul 8)

În majoritatea cazurilor, statele membre au adoptat dispoziții legale specifice, care permit autorităților de reglementare și entităților autorizate să disemineze **informații legate de securitatea nucleară**, complementare legislației generale privind dreptul de acces liber la informații.

Ambii actori utilizează o gamă largă de metode de diseminare a informațiilor, atât în **condiții normale de operare**, cât și în caz de **incidente sau accidente**, utilizând mecanisme naționale, completate de acorduri de cooperare internaționale, regionale și bilaterale.

Unele autorități de reglementare se angajează într-o **cooperare** consolidată **în materie de reglementare**, cum ar fi exerciții transfrontaliere, inspecții comune, schimburi de personal, participarea reciprocă a experților la exercițiile naționale de planificare pentru situațiile de urgență, activități comune de formare.

Toate statele membre care dețin instalații nucleare dispun de proceduri de **consultare a publicului pe parcursul principalelor etape de autorizare**, în special pentru amplasare, construcție și dezafectare. Totuși, aceste consultări se desfășoară, în general, în contextul legislației de mediu a UE privind evaluările impactului asupra mediului[12] sau al tratatelor internaționale „de mediu", cum ar fi convențiile de la Espoo[13] și Aarhus[14]. Această situație poate duce la o lipsă de certitudine cu privire la acoperirea tuturor aspectelor semnificative din punctul de vedere al securității. Un număr mic de state membre efectuează consultări publice specifice legate de securitatea nucleară, inclusiv în ceea ce privește modificările operaționale majore sau deciziile de operare pe termen lung (*long-term operation* – LTO).

Statele membre au elaborat diferite modalități de consultare, de exemplu anunțuri în presă prin care se solicită răspunsuri în termene clare, rezumate fără caracter tehnic, audieri publice, grupuri de experți independenți, organizații specializate pentru a furniza informații publicului și rapoarte privind modul în care observațiile publicului au fost luate în considerare.

Observații

- *Cooperarea consolidată între autoritățile de reglementare, în special cele din țările învecinate, prin organizarea, printre altele, a unor exerciții comune periodice care să acopere schimbul de informații și acordurile operaționale, ar putea contribui și mai mult la consecvența și coerența măsurilor de reglementare, inclusiv în caz de incidente și accidente.*
- *Un proces de consultare publică de sine stătător privind autorizarea instalațiilor nucleare din perspectiva securității nucleare ar putea consolida eficacitatea participării publicului la aspectele legate de securitatea nucleară.*

III. SECURITATEA INSTALLAȚIILOR NUCLEARE (articolele 6, 8a-8e din directivă)

[12] Directiva 2011/92/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 13 decembrie 2011 privind evaluarea efectelor anumitor proiecte publice și private asupra mediului, astfel cum a fost modificată.

[13] Convenția privind evaluarea impactului asupra mediului în context transfrontalier.

[14] Convenția privind accesul la informații, participarea publicului la luarea deciziilor și accesul la justiție în probleme de mediu.

3.1. TITULARII DE AUTORIZAȚIE (articolul 6)

Deși toate statele membre care dețin instalații nucleare confirmă faptul că, în cadrele lor naționale, **responsabilitatea principală pentru securitatea nucleară** revine entității autorizate, sunt furnizate mai puține detalii în ceea ce privește responsabilitatea entităților autorizate pentru activitățile **contractanților și subcontractanților**, ale căror activități ar putea afecta securitatea nucleară a unei instalații nucleare.

Statele membre care dețin instalații nucleare dispun de diferite procese pentru ca entitățile autorizate **să evalueze periodic și să îmbunătățească constant securitatea**, de exemplu prin inspectarea și întreținerea sistematică a echipamentelor legate de securitate, punerea în aplicare a unor RPSN pe zece ani, evaluarea sistematică a evenimentelor, feedbackul privind experiența operațională, revizuirea reglementărilor și monitorizarea conformității. Aplicarea principiilor apărării în adâncime este o parte integrantă a demonstrării securității. Punerea în aplicare a nivelurilor de referință ale Asociației Autorităților de Reglementare în Domeniul Nuclear din Europa de Vest (WENRA), rezultatele evaluărilor *inter pares* europene (teste de rezistență în cadrul UE și TPR), evaluările *inter pares* internaționale [de exemplu, Asociația Mondială a Operatorilor Nucleari (*World Association of Nuclear Operators* – WANO), aspectele de securitate ale operării pe termen lung (*Safety Aspects of Long Term Operation* – SALTO)] sunt, de asemenea, menționate în unele dintre rapoarte.

Mai multe state membre au stabilit ghiduri sau instrucțiuni de reglementare adresate entităților autorizate, care acoperă teme asociate, cum ar fi verificarea condițiilor instalațiilor, gestionarea îmbătrânirii componentelor, RPSN, evaluările probabilistice și deterministice ale securității, condițiile de extindere a proiectului, evaluarea pericolelor interne și externe, precum și riscurile de avariere a miezului reactorului și de eliberare de substanțe radioactive. Cu toate acestea, există diferențe metodologice.

În ceea ce privește **resursele financiare și umane** ale entităților autorizate, măsurile adoptate de statele membre sunt diverse și includ verificări ale viabilității financiare a entităților autorizate, înainte de acordarea unei autorizații și în mod regulat, definirea funcțiilor critice pentru securitate și a nivelului de educație și de formare necesar, condiții specifice de autorizare atât pentru resursele umane, cât și pentru cele financiare, cerințele privind sistemele de gestionare ale entităților autorizate, examinarea modificărilor la nivel de personal/organizare care ar putea afecta securitatea și cerințe privind contractanții. Unele state membre au indicat faptul că alocă resurse financiare pentru a acoperi toate etapele ciclului de viață al unei instalații.

Observații

- *Definirea clară a responsabilității entităților autorizate pentru activitățile contractanților și subcontractanților afiliați ar putea oferi claritate în ceea ce privește răspunderea și responsabilitatea pentru securitate și ar putea îmbunătăți punerea în aplicare pe amplasament atunci când este implicată contractarea.*
- *Ar fi util ca autoritățile de reglementare să facă schimb de experiență cu privire la practicile naționale de efectuare a evaluărilor securității și de elaborare de ghiduri și instrucțiuni de reglementare pe baza bunelor practici identificate.*
- *Schimbul de informații și de experiență între autoritățile de reglementare cu privire la abordările acestora în ceea ce privește verificarea adecvației resurselor financiare ale entităților autorizate ar putea contribui la creșterea capacităților lor de evaluare pe această temă.*

3.2. OBIECTIVUL DE SECURITATE NUCLEARĂ ȘI PUNEREA SA ÎN APLICARE (articolele 8a și 8b)

Având în vedere progresul tehnic realizat la nivel internațional prin dispozițiile Agenției Internaționale pentru Energie Atomică (AIEA) și ale WENRA și ca răspuns la învățămintele desprinse în urma accidentului nuclear de la Fukushima și a testelor de rezistență în cadrul UE, obiectivul de securitate nucleară impune ca instalațiile nucleare să fie proiectate, amplasate, construite, puse în funcțiune, operate și dezafectate pentru **a preveni accidentele și, în cazul în care se produc accidente, pentru a atenua consecințele acestora și a evita eliberările timpurii și masive de efluenți radioactivi**. Acest obiectiv se aplică pe deplin tuturor instalațiilor nucleare noi și urmează să fie utilizat ca referință pentru cele existente, prin implementarea promptă a îmbunătățirilor rezonabile din punct de vedere practic în materie de securitate[15]. O **cultură** eficientă **de securitate nucleară** atât pentru autoritățile de reglementare, cât și pentru entitățile autorizate, împreună cu aplicarea principiului apărării în adâncime, sunt fundamentale pentru punerea în aplicare a obiectivului de securitate și, prin urmare, pentru atingerea unui nivel ridicat de securitate nucleară și îmbunătățirea continuă a acesteia.

În general, statele membre cu instalații nucleare au adoptat cerințe corespunzătoare obiectivului de securitate nucleară la un nivel ridicat, reflectând formularea din directivă. Cu toate acestea, abordările de punere în aplicare ale statelor membre diferă, în unele cazuri punerea în aplicare fiind susținută de reglementări și orientări în materie de reglementare care stabilesc interpretarea cantitativă a termenilor sau care definesc criterii de reglementare pentru demonstrarea acestora. Unele țări – în special cele care urmăresc construirea de noi centrale nucleare – indică transpunerea în reglementările lor naționale a obiectivelor de securitate pentru noile centrale nucleare stabilite de WENRA, care solicită în mod explicit „eliminarea practică” a accidentelor cu topirea miezului care ar duce la eliberări timpurii sau masive.

Abordările variază în ceea ce privește interpretarea și cuantificarea prevenirii accidentelor și evitarea eliberărilor timpurii și masive. În timp ce unele țări se concentrează pe evitarea unor secvențe de accidente care conduc la eliberări timpurii sau masive, altele vizează evitarea eliberărilor radioactive subsecvente. Altele încă utilizează versiuni mult anterioare ale conceptului de eliminare practică, care a abordat în primul rând eliberările timpurii-masive. În ceea ce privește cuantificarea, unele state membre definesc criterii în ceea ce privește limitele eliberărilor radioactive, în timp ce altele solicită o analiză pentru a demonstra că sunt îndeplinite criteriile de risc și limitele dozei radiologice care decurg din acestea. Din perspectiva tehnicii juridice, în unele cazuri, dispozițiile relevante care transpun obiectivul de securitate nucleară sunt incluse într-un număr mare de instrumente diferite, creând o fragmentare care afectează claritatea și certitudinea modului în care obiectivul urmează să fie aplicat la nivel național.

Potrivit rapoartelor statelor membre, **noua generație de reactoare nucleare de putere** în prezent în curs de autorizare pentru construcție în UE sunt proiectate cu un set solid de elemente de securitate pentru a preveni accidentele grave și a atenua efectele acestora, evitând astfel eliberările radioactive semnificative.

[15] Directiva face distincție între instalațiile „noi” (înțelese ca fiind cele care au primit o autorizație de construcție pentru prima dată după 14 august 2014) și instalațiile „existente” (înțelese ca fiind cele care au primit o autorizație de construcție înainte de 14 august 2014).

În ceea ce privește cele peste 100 de **reactoare nucleare de putere existente**, statele membre indică faptul că au fost identificate și puse în aplicare **îmbunătățiri rezonabile din punct de vedere practic în materie de securitate**, în conformitate cu directiva[16]. Exemple de măsuri includ utilizarea sistemelor de securitate amplasate în bunkere, recombinatoarele pasive de hidrogen, depresurizarea filtrată a anvelopei și procedurile de gestionare a accidentelor. Utilizarea unor echipamente fixe și mobile suplimentare și a unor măsuri procedurale bazate pe rezultatele testelor de rezistență în cadrul UE și care rezultă din recentele RPSN a sporit și mai mult robustețea instalațiilor.

Unele state membre explică faptul că nu este posibil să se formuleze criterii cuprinzătoare și lipsite de ambiguitate pentru a determina îmbunătățirile rezonabile din punct de vedere practic în materie de securitate și că aceste îmbunătățiri și oportunitatea lor trebuie evaluate de la caz la caz. Doar câteva state membre au ales să meargă mai departe și să elaboreze cerințe sau orientări în materie de reglementare mai detaliate, incluzând adesea obiective cantitative sau criterii de proiectare. Prin urmare, diferențele dintre abordările statelor membre în ceea ce privește punerea în aplicare a îmbunătățirilor în materie de securitate, precum și elaborarea unor abordări mai sistematice pentru evaluarea a ceea ce este rezonabil din punct de vedere practic ar putea constitui teme pentru lucrări viitoare.

Măsurile de **apărare în adâncime** și reducerea la minimum a impactului pericolelor externe extreme naturale și provocate neintenționat de om sunt puse în aplicare în conformitate cu standardele și orientările elaborate de AIEA și WENRA, un concept mai avansat aplicându-se noilor proiecte de reactoare.

Statele membre își demonstrează angajamentul de a dezvolta, a consolida și a monitoriza **cultura de securitate**, recunoscând astfel importanța factorilor organizaționali și umani în securitatea nucleară. În general, cerințele relevante sunt detaliate în documente procedurale interne, susținute de instrumente practice. Cu toate acestea, în ceea ce privește sistemele de gestionare, au fost identificate norme mai puțin detaliate referitoare la autoritățile de reglementare, deoarece, în unele cazuri, informațiile furnizate se referă numai la entitățile autorizate. Există procese clare pentru experiența operațională internă și externă semnificativă din punctul de vedere al securității și pentru raportarea evenimentelor semnificative din punctul de vedere al securității, completate de supravegherea reglementară și de măsuri subsecvente. Cultura de securitate se bazează, de asemenea, pe mecanisme de educație și formare.

Progresele înregistrate în ceea ce privește punerea în aplicare a testelor de rezistență în cadrul UE post-Fukushima

La aproximativ 11 ani de la accidentul de la Fukushima, mai multe state membre nu au raportat încă finalizarea planurilor lor naționale de acțiune post-Fukushima. Unele dintre acțiunile deschise se referă la îmbunătățiri semnificative în materie de securitate, de exemplu, centrul de control al urgențelor, măsuri suplimentare de răcire, prevenirea suprapresiunii la nivelul anvelopei, alimentarea de urgență cu energie electrică, consolidarea seismică, instalația de depozitare a combustibilului uzat. La sfârșitul anului 2021, statele membre în cauză au raportat Grupului european privind securitatea nucleară (ENSREG) cu privire la progresele înregistrate în soluționarea acțiunilor restante. În 2022, ENSREG va publica un raport privind această situație.

[16] În câteva cazuri, statele membre raportează că au adoptat o abordare mai strictă decât cea impusă de directivă, aplicând pe deplin obiectivul de securitate nucleară chiar și instalațiilor existente.

Observații

- *Îmbunătățirea înțelegerii reciproce între autoritățile de reglementare cu privire la metodele de demonstrare a evitării eliberărilor timpurii și masive prin partajarea diferitelor abordări naționale, în special prin schimbul de informații cu privire la abordările cantitative și calitative pentru a demonstra evitarea unor astfel de eliberări, axându-se în primul rând pe criteriile de acceptare radiologică ar putea contribui la punerea în aplicare consecventă a obiectivului de securitate nucleară.*
- *Schimbul de experiență între autoritățile de reglementare cu privire la asemănările și diferențele dintre analize de la caz la caz pentru aplicarea obiectivului de securitate nucleară, cu accent pe procesul decizional pentru identificarea îmbunătățirilor rezonabile din punct de vedere practic în materie de securitate, ar putea consolida consecvența și transparența abordărilor în materie de reglementare. Aceste schimburi ar putea lua în considerare abordările naționale pentru punerea în aplicare a îmbunătățirilor în materie de securitate ca răspuns la rezultatele testelor de rezistență în cadrul UE.*
- *Dezvoltarea și formalizarea sistemelor de gestionare specifice ale autorităților de reglementare, alături de sistemele entităților autorizate, ar putea contribui la consolidarea culturii de securitate în cadrul autorităților de reglementare.*

3.3. EVALUAREA INIȚIALĂ ȘI REVIZUIRI PERIODICE ALE SECURITĂȚII (articolul 8c)

În ceea ce privește **evaluarea inițială**, majoritatea statelor membre informează cu privire la elementele care trebuie furnizate în rapoartele de analiză a securității asociate unei cereri de autorizație de construcție sau de operare.

În ceea ce privește **RPSN**, toate statele membre care dețin instalații nucleare raportează că revizuirile la zece ani sunt efectuate în mod sistematic, ținând seama de standardele noi/revizuite, precum și de evoluțiile tehnice și științifice. Unele state membre oferă exemple de măsuri luate în cadrul centralelor nucleare, inclusiv consolidarea apărării în adâncime. Deși factorii de securitate prevăzuți în standardele AIEA și nivelurile de referință WENRA sunt frecvent menționate, sunt furnizate puține detalii cu privire la metodologia procesului de revizuire și, în special, cu privire la modul în care obiectivul de securitate este utilizat ca referință pentru identificarea îmbunătățirilor în materie de securitate, inclusiv în contextul LTO. Puține state membre raportează cu privire la măsurile luate în cadrul altor instalații, cum ar fi reactoarele de cercetare.

Observație

- *Schimbul de informații între autoritățile de reglementare cu privire la practicile de reglementare referitoare la domeniul de aplicare și metodologiile RPSN pe zece ani și, în special, cu privire la modul în care obiectivul de securitate nucleară este luat în considerare în mod sistematic ar fi benefic pentru sporirea eficacității proceselor naționale și pentru creșterea consecvenței între abordările naționale.*

3.4. MĂSURI DE PREGĂTIRE ȘI INTERVENȚIE PE AMPLASAMENT ÎN SITUAȚII DE URGENȚĂ [articolul 6 litera (e) și articolul 8d]

Statele membre au subliniat că **procedurile EP&R pe amplasament**[17] acoperă toate modurile de operare și accidentele. În urma accidentului nuclear de la Fukushima, au fost puse în aplicare mai multe măsuri pentru situații de urgență, cum ar fi capacități suplimentare pentru a face față evenimentelor naturale extreme care duc în special la situații de pierdere totală a alimentării cu energie electrică și/sau la pierderea surselor de răcire, protocoale de organizare a asistenței reciproce între unitățile din același amplasament sau echipe de reacție rapidă. Cu toate acestea, nu toate statele membre raportează explicit cu privire la modul în care abordează situațiile care afectează simultan mai multe unități, ceea ce a reprezentat o lecție esențială în urma accidentului nuclear de la Fukushima.

Țările raportează, de asemenea, că planurile de urgență aplicabile pe amplasament, precum și **coordonarea și consecvența acestora cu măsurile naționale în materie de EP&R în afara amplasamentului** sunt testate și verificate periodic de către autoritățile relevante pentru a asigura interfețe adecvate, adecvația și redundanța echipamentelor de urgență, competența personalului și eficacitatea răspunsului.

Observație

- *Dezvoltarea în continuare a procedurilor și a măsurilor EP&R pe amplasament, ținând seama de amplasamentele cu mai multe unități, ar răspunde unuia dintre învățămintele desprinse în urma accidentului nuclear de la Fukushima.*

3.5. EVALUĂRI *INTER PARES* (articolul 8e)

Cerința de a invita o dată la zece ani la efectuarea unei **evaluări *inter pares* internaționale a cadrului național și a autorității de reglementare** a început să se aplice de la termenul de transpunere a directivei din 2009, și anume 22 iulie 2011, și s-a convenit să fie pusă în aplicare prin intermediul Serviciului integrat de evaluare a sistemelor de reglementare (*Integrated Regulatory Review Service* – IRRS) din cadrul AIEA, pentru care Comisia oferă sprijin financiar. În perioada de zece ani până la 22 iulie 2021, toate statele membre ar fi trebuit, cel puțin, să fi efectuat o misiune a IRRS inițială. Până în martie 2022, toate statele membre au găzduit o misiune inițială a IRRS, existând două state membre care, din cauza pandemiei de COVID-19, au amânat pentru 2021 și, respectiv, 2022, misiunile IRRS inițiale din 2020. În plus, aproape toate statele membre – cu excepția a trei – au organizat misiuni de monitorizare ale IRRS, recomandate să aibă loc în termen de cel mult patru ani de la misiunea inițială. Deși rapoartele de evaluare *inter pares* sunt publicate în mod sistematic pe site-ul web al AIEA, comunicarea acestora către Comisie nu are loc în mod consecvent. Cele 28 de misiuni ale IRRS desfășurate în perioada 2015-2019 în statele membre ale UE s-au soldat cu recomandări, sugestii și bune practici pe teme precum coordonarea și cooperarea între autorități, personalul și competența organismului de reglementare, instituirea sistemului de management al organismului de reglementare. Misiunile de monitorizare au arătat că s-au înregistrat progrese importante în ceea ce privește punerea în aplicare a recomandărilor și a sugestiilor care arată valoarea abordării bazate pe evaluarea *inter pares* în ceea ce privește creșterea nivelului general de securitate nucleară.

[17] Directiva privind securitatea nucleară acoperă exclusiv măsurile pe amplasament, în timp ce Directiva privind normele de securitate de bază (Directiva 2013/59/Euratom) se referă atât la măsurile pe amplasament, cât și la cele externe. În acest sens, prezentul raport acoperă numai aspectele pe amplasament și consecvența și continuitatea acestora cu aspectele din afara amplasamentului la nivel național.

În ceea ce privește **TPR**, ENSREG a identificat gestionarea îmbătrânirii centralelor nucleare și a reactoarelor de cercetare de mari dimensiuni ca subiect pentru prima TPR desfășurată în perioada 2017-2018. La acest exercițiu au participat 16 state membre ale UE, precum și Norvegia, Elveția și Ucraina; publicul a avut, de asemenea, posibilitatea de a participa. ENSREG a elaborat un plan de acțiune[18] care stabilește acțiunile subsecvente necesare, atât la nivelul UE, cât și la nivelul fiecărui stat membru în parte. În consecință, statele membre și-au publicat planurile naționale de acțiune TPR până în septembrie 2019 și le-au actualizat în 2021, progresele înregistrate fiind descrise în raportul de sinteză ENSREG din noiembrie 2021. Următoarea actualizare a planurilor naționale de acțiune este prevăzută pentru sfârșitul anului 2023, urmată de un raport de sinteză ENSREG până în mai 2024. Constatările și recomandările din TPR au abordat programele de gestionare a îmbătrânirii ale entităților autorizate și, mai precis, efectele îmbătrânirii asupra vaselor sub presiune ale reactoarelor, a cablurilor electrice, a conductelor ascunse și a structurilor de izolare din beton.

ENSREG a ales protecția împotriva incendiilor în cadrul instalațiilor nucleare ca temă pentru cea de a doua RPT, care urmează să aibă loc în perioada 2023-2024. Termenii de referință și specificațiile tehnice ar trebui să fie adoptate în prima jumătate a anului 2022.

Observații

- *Pe baza învățămintelor desprinse, îmbunătățirea metodologiei exercițiului TPR prin sporirea consecvenței în ceea ce privește identificarea constatărilor tehnice, precum și prin formularea de recomandări dificile pentru a răspunde observațiilor evaluării inter pares ar putea consolida eficacitatea procesului de evaluare inter pares.*
- *Participarea la procesul TPR a statelor membre care nu dețin instalații relevante este esențială, având în vedere că securitatea nucleară reprezintă o preocupare la nivelul UE, iar impactul său nu se oprește la frontierele naționale.*

IV. CONCLUZII ȘI PERSPECTIVE

Comisia concluzionează că, în general, există un nivel bun de punere în aplicare a obligațiilor directivei, deși se mai pot aduce îmbunătățiri, astfel cum se descrie în secțiunile anterioare ale prezentului raport și cum se sintetizează în cele ce urmează.

Progrese tangibile

Statele membre și-au consolidat măsurile legislative, organizaționale și de reglementare în materie de securitate nucleară prin optimizarea guvernanței securității nucleare și prin punerea în aplicare a unor măsuri de prevenire și atenuare a accidentelor în cadrul instalațiilor lor nucleare. Independența și competențele autorităților de reglementare au fost consolidate. Transparența în ceea ce privește aspectele legate de securitatea nucleară a fost îmbunătățită, astfel cum se reflectă în acordurile de informare și cooperare ale statelor membre.

Construcția de noi reactoare în UE beneficiază de caracteristici de proiectare mai solide, menite să prevină accidentele severe și să atenueze efectele acestora, în timp ce centralele nucleare existente, care constituie majoritatea instalațiilor nucleare aflate în funcțiune în UE, fac obiectul unor îmbunătățiri continue în materie de securitate, astfel cum se prevede în directivă. Instalațiile nucleare sunt supuse, la nivel național, unor RPSN, cu scopul de a evalua, a verifica și a îmbunătăți securitatea nucleară pe toată durata lor de viață.

[18] HLG_p(2019-39)_163 Primul plan de acțiune privind TPR al ENSREG.

Prima TPR, axată pe gestionarea îmbătrânirii reactoarelor, a demonstrat beneficiile cooperării în vederea schimbului de cunoștințe și de bune practici. A existat, de asemenea, un angajament demonstrat de statele membre de a invita la efectuarea de evaluări internaționale *inter pares* ale cadrelor lor naționale.

Pentru a răspunde învățămintelor desprinse din accidentul nuclear de la Fukushima și din exercițiul testelor de rezistență în cadrul UE, statele membre au pus în aplicare, în general, îmbunătățiri semnificative în materie de securitate. Cu toate acestea, la aproximativ 10 ani de la accidentul de la Fukushima, punerea în aplicare a unor îmbunătățiri în materie de securitate nu a fost încă finalizată în unele state membre; prin urmare, aceste îmbunătățiri restante ar trebui puse în aplicare cu prioritate.

Provocări viitoare

Deși directiva a condus la optimizări în materie de securitate nucleară în statele membre, se mai pot aduce îmbunătățiri în ceea ce privește punerea sa în aplicare într-o serie de domenii-cheie, în concordanță cu observațiile prezentate în secțiunile II și III din raport.

În special, natura de nivel înalt a dispozițiilor directivei lasă loc de interpretare, ceea ce conduce la abordări de reglementare diferite pentru identificarea îmbunătățirilor necesare în materie de securitate. Securitatea nucleară în UE ar putea beneficia de o aplicare mai coerentă a obiectivului de securitate nucleară pe baza unei abordări mai sistematice pentru evaluarea a ceea ce este rezonabil din punct de vedere practic. Consecvența dintre abordările naționale și eficacitatea proceselor naționale ar putea fi îmbunătățită printr-o punere în aplicare mai coerentă a evaluărilor securității și, în special, a RPSN, inclusiv în contextul LTO.

Există, de asemenea, posibilitatea de a consolida în continuare independența efectivă a autorității de reglementare competente față de influența nejustificată în procesul său decizional de reglementare, prin îmbunătățirea eficacității mecanismelor naționale în vigoare în prezent într-o serie de domenii, cum ar fi separarea funcțională, resursele financiare și umane și conflictele de interese. Participarea publicului la procesul decizional legat de etapele relevante ale ciclului de viață al instalațiilor nucleare ar putea fi consolidată, precum și introducerea formală a unor dispoziții privind cultura de securitate în documentația sistemelor de management în cadrul unor autorități de reglementare. De asemenea, ar trebui depuse eforturi suplimentare pentru a asigura durabilitatea și dezvoltarea expertizei și a competențelor în domeniul securității nucleare.

Recomandări de acțiuni viitoare la nivelul UE

Pentru a spori eficacitatea și consecvența abordărilor naționale, unele dintre observațiile prezentate în secțiunile II și III ale raportului pot fi sprijinite printr-o acțiune mai coordonată și mai colaborativă la nivelul UE, bazată pe un schimb structurat de opinii și de experiențe.

Prin urmare, statelor membre li se adresează următoarele recomandări de a colabora în vederea elaborării unor abordări comune la nivelul UE:

- **Consolidarea independenței autorităților de reglementare față de influența nejustificată în procesul lor decizional de reglementare, prin elaborarea unui set de principii directoare comune care stau la baza caracteristicilor esențiale, cum ar fi:**
    - **separarea efectivă de orice alt organism sau organizație implicată în promovarea sau utilizarea energiei nucleare;**

- **alocări bugetare specifice și adecvate;**
- **un număr adecvat de membri ai personalului cu calificări, experiență și expertiză, precum și păstrarea cunoștințelor;**
- **prevenirea și soluționarea conflictelor de interese.**

- **Consolidarea capacităților titularilor de autorizații de a-și exercita responsabilitatea principală pentru securitatea nucleară prin elaborarea unui set de principii directoare comune care stau la baza caracteristicilor esențiale, cum ar fi:**
  - **păstrarea cunoștințelor și atragerea de personal calificat;**
  - **caracterul adecvat al resurselor financiare;**
  - **gestionarea activităților contractanților și subcontractanților.**
- **Promovarea și consolidarea unei culturi eficace de securitate nucleară prin schimbul de informații cu privire la politicile și măsurile naționale și prin elaborarea celor mai bune practici, în special cu privire la cultura de securitate și sistemele de gestionare proprii ale autorităților de reglementare.**
- **Consolidarea transparenței prin elaborarea de orientări privind participarea efectivă a publicului la procesul decizional legat de etapele relevante ale ciclului de viață al instalațiilor nucleare, din punctul de vedere al securității nucleare.**
- **Sprijinirea punerii în aplicare a obiectivului de securitate nucleară prin:**
  - **dezvoltarea unei înțelegeri comune a bazei tehnice aferente și a aplicării sale în practică, inclusiv, în special, a unor abordări de punere în aplicare pentru evitarea eliberărilor „timpurii" și „masive" de efluenți radioactivi, precum și determinarea îmbunătățirilor rezonabile din punct de vedere practic în materie de securitate pentru instalațiile existente, care sunt identificate într-o măsură tot mai mare pentru operarea pe termen lung (LTO).**
  - **sporirea coerenței în punerea în aplicare a evaluărilor securității, în special a RPSN, prin elaborarea de orientări privind domeniul de aplicare și metodologiile procesului; acestea ar trebui să abordeze, de asemenea, utilizarea sistematică a obiectivului de securitate nucleară ca referință.**
- **Îmbunătățirea eficacității exercițiului TPR prin consolidarea consecvenței în ceea ce privește identificarea constatărilor tehnice și formularea de recomandări mai dificile pentru a răspunde observațiilor formulate în urma evaluării *inter pares*.**

Comisia va solicita punctele de vedere ale statelor membre și ale autorităților lor de reglementare, în cadrul ENSREG, ale entităților autorizate, precum și ale altor părți interesate, inclusiv ale societății civile, pentru a defini procesele concrete și calendarele pentru inițierea acțiunilor la nivelul UE menționate mai sus. Ca urmare a acestui proces inițial de consultare, Comisia va facilita punerea în aplicare a acestor recomandări, inclusiv prin organizarea de ateliere, conferințe, reuniuni și studii. În cadrul acestui proces, Comisia va ține seama de punctele de vedere ale Parlamentului European și ale Consiliului.

Având în vedere domeniile în care au fost identificate acțiuni suplimentare la nivel național și la nivelul UE, statele membre sunt încurajate să raporteze în continuare cu privire la progresele înregistrate în punerea în aplicare a directivei. Acest lucru ar îmbunătăți și mai

mult înțelegerea de către cetățeni a problemelor actuale legate de securitatea nucleară, ar contribui la implicarea și participarea publicului și ar spori încrederea publicului în responsabilitățile și activitățile entităților autorizate și ale autorităților naționale de reglementare în domeniul securității nucleare.

În conformitate cu principiile UE privind o mai bună legiferare[19], Comisia intenționează să efectueze în timp util o evaluare standard a directivei pentru a evalua în ce măsură aceasta a reușit să își atingă obiectivele sau dacă există posibilitatea unei viitoare reforme a cadrului legislativ pentru a îmbunătăți eficacitatea, relevanța sau aplicarea coerentă a acesteia, ținând seama, de asemenea, de progresele înregistrate în ceea ce privește acțiunile propuse în prezentul raport.

[19] A se vedea în detaliu „Orientările Comisiei privind o mai bună legiferare”: https://ec.europa.eu/info/law/law-making-process/planning-and-proposing-law/better-regulation-why-and-how/better-regulation-guidelines-and-toolbox_ro.